WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 22 listopada 2007 r. *

W sprawie C-262/06

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bundesverwaltungsgericht (Niemcy) postanowieniem z dnia 17 maja 2006 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 15 czerwca 2006 r., w postępowaniu:

Deutsche Telekom AG

przeciwko

Republice Federalnej Niemiec, reprezentowanej przez **Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen**,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: C.W.A. Timmermans, prezes izby, L. Bay Larsen, J. Makarczyk, P. Kūris (sprawozdawca) i J.C. Bonichot, sędziowie,

* Język postępowania: niemiecki.

rzecznik generalny: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
sekretarz: M. B. Fülöp, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 7 czerwca 2007 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Deutsche Telekom AG, przez T. Mayena, U. Karpensteina, oraz B. Stamm, Rechtsanwälte,

— w imieniu Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen, przez p. Bayera, p. Meyera-Sebastiana, E. Greiwe, M. Dorscha, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez B. Kuhrmeyera oraz R. Buscha,

— w imieniu rządu niemieckiego, przez M. Lummę oraz C. Schulze-Bahr, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu belgijskiego, przez A. Hubert, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu włoskiego, przez I.M. Braguglię, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez G. Aiella, avvocato dello Stato,

— w imieniu rządu litewskiego, przez S. Žalimienė, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich, przez G. Brauna oraz M. Shottera, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 28 czerwca 2007 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 27 akapitu pierwszego dyrektywy 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa ramowa) (Dz.U. L 108, str. 33, zwanej dalej dyrektywą ramową) oraz art. 16 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników (dyrektywa o usłudze powszechnej) (Dz.U. L 108, str. 51, zwanej dalej dyrektywą o usłudze powszechnej).

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach postępowania kasacyjnego toczącego się w sprawie pomiędzy Republiką Federalną Niemiec, reprezentowaną przez Bundesnetzagentur für Elektrizität, Gas, Telekommunikation, Post und Eisenbahnen (Federalna agencja ds. sieci elektrycznej, gazowniczej, telekomunikacyjnej, pocztowej i kolejowej, zwana dalej „organem regulacyjnym") a Deutsche Telekom AG (zwaną dalej „Deutsche Telekom") w przedmiocie decyzji z dnia 8 czerwca 2004 r., na mocy której organ regulacyjny stwierdził, że taryfy stosowane przez Deutsche Telekom

i odpowiadające im klauzule ogólnych warunków umów wymagają dla niektórych „pakietów ofert" zezwolenia zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o telekomunikacji (Telekommunikationsgesetz) z dnia 25 lipca 1996 r. (BGBl. 1996 I, str. 1120, zwanej dalej „TKG 1996").

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 Artykuł 17 dyrektywy 98/10/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 lutego 1998 r. w sprawie zastosowania zasady otwartej sieci (ONP) w telefonii głosowej oraz w sprawie usługi powszechnej w telekomunikacji w konkurencyjnym środowisku (Dz.U. L 101, str. 24) ustanawia następujące zasady taryfikacji:

„1. Bez uszczerbku dla szczegółowych przepisów art. 3 w odniesieniu do przystępności cen ani dla ust. 6 krajowe organy regulacyjne zapewnią, aby przedsiębiorstwa usługowe telefonii głosowej posiadające znaczącą pozycję na rynku lub wyznaczone zgodnie z art. 5 i posiadające znaczącą pozycję na rynku stosowały się do przepisów niniejszego artykułu.

2. Taryfy za korzystanie z sieci i usług stacjonarnej telefonii publicznej powinny opierać się na podstawowych zasadach określania cen w zależności od kosztów zgodnie z załącznikiem II dyrektywy 90/387/EWG.

3. Bez uszczerbku dla art. 7 ust. 3 dyrektywy 97/33/WE [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 czerwca 1997 r.] w sprawie wzajemnych połączeń [w telekomunikacji ze względu na zapewnienie usługi powszechnej oraz interoperacyjności poprzez zastosowanie zasady otwartej sieci (ONP) (Dz.U. L 199, str. 32)] taryfy za dostęp i korzystanie ze stacjonarnych sieci telefonii publicznej powinny być niezależne od typu zastosowania realizowanego przez użytkowników, chyba że wymagają oni innych usług lub usług dodatkowych.

4. Taryfy za świadczenie usług dodatkowych do usług przyłączania do stacjonarnych sieci i usług telefonii publicznej będą, zgodnie z prawem Wspólnoty, wydzielone w sposób wystarczający do tego, aby użytkownik nie musiał płacić za usługi dodatkowe, które nie są niezbędne dla żądanej przez niego usługi.

5. Zmiany taryfowe będą wprowadzone jedynie po ich podaniu do publicznej wiadomości z odpowiednim wyprzedzeniem, ustalonym przez krajowy organ regulacyjny.

6. Bez uszczerbku dla art. 3 odnośnie do przystępności cen państwo członkowskie może zezwolić krajowym organom regulacyjnym na niestosowanie ust. 1, 2, 3, 4 lub 5 niniejszego artykułu w specyficznych obszarach geograficznych, gdzie stwierdzono zaistnienie skutecznej konkurencji na rynku stacjonarnych usług telefonii publicznej" [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie wszystkie cytaty z tej dyrektywy poniżej].

4 Zgodnie z dwunastym motywem dyrektywy 2002/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie dostępu do sieci łączności elektronicznej i urządzeń towarzyszących oraz wzajemnych połączeń (dyrektywa o dostępie) (Dz.U. L 108, str. 7, zwanej dalej dyrektywą o dostępie), dla zapewnienia ciągłości

istniejących umów i uniknięcia luk prawnych konieczne jest zagwarantowanie, by nowe ramy regulacyjne utrzymały obowiązki nałożone przez wcześniejsze uregulowania, do czasu ich weryfikacji.

5 Zgodnie z art. 16 ust. 1 dyrektywy ramowej możliwie niezwłocznie po uchwaleniu zalecenia lub jego zmian, krajowe organy regulacyjne przeprowadzą analizę odnośnych rynków, mając przede wszystkim na uwadze treść wytycznych. Państwa członkowskie zapewnią, by taka analiza została przeprowadzona w miarę potrzeb we współpracy z krajowymi organami odpowiedzialnymi za ochronę konkurencji.

6 Artykuł 27 akapit pierwszy dyrektywy ramowej stanowi:

„Państwa Członkowskie utrzymają w mocy wszelkie wymogi wynikające z przepisów prawa krajowego i o których mowa w art. 7 [dyrektywy o dostępie] oraz art. 16 [dyrektywy o usłudze powszechnej] do czasu, aż krajowe organy regulacyjne ustosunkują się do tychże wymogów, zgodnie z postanowieniami art. 16 niniejszej dyrektywy".

7 Artykuł 7 dyrektywy o dostępie ma następujące brzmienie:

„Przegląd uprzednio nałożonych obowiązków w związku z dostępem i wzajemnymi połączeniami

1. Państwa członkowskie utrzymają w mocy wszelkie obowiązki związane z dostępem i wzajemnymi połączeniami, nałożone na przedsiębiorstwa udostępniające sieci i/lub

usługi łączności publicznych i stosowane jeszcze przed wejściem w życie niniejszej dyrektywy na mocy art. 4, 6, 7, 8, 11, 12 oraz 14 dyrektywy [97/33], art. 16 dyrektywy [98/10] oraz art. 7 i 8 dyrektywy [Rady] 92/44/EWG [z dnia 5 czerwca 1992 r. w sprawie zastosowania zasady otwartej sieci (ONP) do łączy dzierżawionych (Dz.U. L 165, str. 27)], do czasu, aż powyższe obowiązki zostaną poddane przeglądowi i zostanie podjęta w ich przedmiocie decyzja zgodnie z ust. 3.

2. Komisja wskaże właściwe rynki, z którymi związane są obowiązki, o których mowa w ust. 1, w pierwszym zaleceniu dotyczącym rynków relewantnych towarów i usług, oraz w decyzji określającej rynki ponadpaństwowe; zalecenie oraz decyzja zostaną uchwalone zgodnie z art. 15 [dyrektywy ramowej].

3. Państwa Członkowskie zapewnią, by, możliwie najszybciej po wejściu w życie niniejszej dyrektywy, a następnie regularnie w określonych odstępach czasu, krajowe organy regulacyjne dokonały analizy rynku, zgodnie z art. 16 [dyrektywy ramowej], celem określenia, czy należy utrzymać w mocy, zmienić albo uchylić powyższe obowiązki. Strony, których zmiana lub uchylenie takich obowiązków będzie dotyczyć, należy powiadomić w stosownym terminie".

8 Artykuł 16 dyrektywy o usłudze powszechnej stanowi:

„Przegląd zobowiązań

1. Państwa Członkowskie podtrzymują wszelkie zobowiązania odnoszące się do:

a) taryf detalicznych na zapewnienie dostępu do i korzystanie z publicznej sieci telefonicznej, nałożonych na mocy art. 17 dyrektywy [98/10];

b) wyboru lub wyboru wstępnego dostawcy, nałożonego mocą dyrektywy [97/33]

[…]”

Uregulowania krajowe

9 Artykuł 24 TKG 1996 przewiduje w szczególności, że taryfy powinny być określone w zależności od kosztów efektywnego udostępniania usług i powinny odpowiadać następującym wymogom: nie mogą one zawierać dodatkowych opłat nałożonych jedynie w związku z dominującą pozycją przedsiębiorstwa na danym rynku usług telekomunikacyjnych w rozumieniu art. 19 ustawy o zwalczaniu ograniczeń w konkurencji (Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen) w wersji opublikowanej w BGBl. 1989 I, str. 2486, nie mogą zawierać obniżek zagrażających możliwościom konkurencyjnym innych przedsiębiorstw na rynku usług telekomunikacyjnych i nie mogą przyznawać użytkownikom korzyści względem innych użytkowników podobnych lub identycznych usług telekomunikacyjnych na danym rynku usług telekomunikacyjnych, chyba że przedłożony zostanie dowód na wystąpienie obiektywnych okoliczności uzasadniających.

10 Artykuł 25 TKG 1996 stanowi:

„(1) Wedle kryteriów ustanowionych w art. 24 i art. 27–31 niniejszej ustawy, taryfy i odpowiadające im postanowienia ogólnych warunków umów dotyczące ofert przekazu i usług telefonii głosowej w ramach licencji z klas trzeciej i czwartej w rozumieniu art. 6 są objęte obowiązkiem uzyskania zezwolenia od organu

regulacyjnego, gdy uprawniony z licencji ma na danym rynku pozycję dominującą w rozumieniu art. 22 ustawy o zwalczaniu ograniczeń w konkurencji.

(2) Taryfy i odpowiadające im postanowienia ogólnych warunków umów dotyczące innych usług telekomunikacyjnych niż wskazane w ust. 1, świadczonych przez przedsiębiorstwa mające na danym rynku pozycję dominującą w rozumieniu art. 22 ustawy o zwalczaniu ograniczeń w konkurencji są objęte, wedle kryteriów ustanowionych art. 24, art. 27 ust. 4 i art. 31 procedurą przewidzianą w art. 30.

(3) Ustępy 1 i 2 mają w drodze analogii zastosowanie do taryf i odpowiadających im postanowień ogólnych warunków umów stosowanych przez przedsiębiorstwo, które tworzy z uprawnionym z licencji w rozumieniu ust. 1 lub z przedsiębiorstwem w rozumieniu ust. 2 jednolite przedsiębiorstwo. Jednolite przedsiębiorstwo tworzą przedsiębiorstwa powiązane w rozumieniu art. 36 ust. 2 i art. 37 ust. 1 i 2 ustawy o zwalczaniu ograniczeń w konkurencji".

11 Artykuł 150 ustawy o telekomunikacji (Telekommunikationsgesetz) z dnia 22 czerwca 2004 r. (BGBl. 2004 I, str. 1190) zmieniony na mocy ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. (BGBl. 2005 I, str. 1970, zwanej dalej „TKG 2004") stanowi w zakresie taryf, co następuje:

„(1) Stwierdzenia pozycji dominujących na rynku dokonane przez organy regulacyjne przed wejściem w życie niniejszej ustawy oraz związane z tym obowiązki pozostają w mocy do zastąpienia ich przez nowe decyzje zgodnie z częścią 2. Ma to również zastosowanie, w przypadku gdy stwierdzenia pozycji dominujących

na rynku są zawarte jedynie w uzasadnieniach aktów administracyjnych. Pierwsze zdanie ma w drodze analogii zastosowanie do obowiązków wskazanych w art. 36, art. 37 i art. 39 wariant drugi [TKG 1996].

[…]"

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

12 W roku 2003 Deutsche Telekom wprowadziła na rynek różnego rodzaju „pakiety ofert" usług telekomunikcyjnych zawierające jednocześnie świadczenia objęte obowiązkiem uzyskania zezwolenia organu regulacyjnego przewidzianego w art. 25 ust. 1 TKG 1996 oraz świadczenia nieobjęte tym obowiązkiem.

13 Ze względu na wniesione skargi organ regulacyjny wszczął w grudniu 2003 r. dochodzenie w celu zbadania, czy pakiety te były w całości objęte wskazanym obowiązkiem.

14 Na mocy decyzji z dnia 8 czerwca 2004 r. organ regulacyjny stwierdził, że stosowane taryfy oraz odpowiadające im postanowienia ogólnych warunków umów były objęte obowiązkiem uzyskania zezwolenia przewidzianego w art. 25 TKG 1996.

15 Deutsche Telekom odwołała się od tej decyzji do Verwaltungsgericht w Kolonii wnosząc jednocześnie o zastosowanie środków tymczasowych.

16 W orzeczeniu z dnia 15 września 2005 r. sąd ten uwzględnił skargę Deutsche Telekom, wskazując w uzasadnieniu, że przepis przejściowy art. 150 ust. 1 TKG 2004 dotyczy jedynie obowiązków, które nie wymagają żadnego aktu wykonawczego i są wykonalne jako takie, których to kryteriów nie spełnia art. 25 ust. 1 TKG z 1996 r.

17 Organ regulacyjny wniósł od tego wyroku skargę kasacyjną do Bundesverwaltungsgericht, który postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 27 akapit pierwszy [dyrektywy ramowej] oraz art. 16 ust. 1 lit. a) [dyrektywy o usłudze powszechnej] powinny być interpretowane w ten sposób, iż należy tymczasowo utrzymać w mocy ustanowiony we wcześniejszym prawie krajowym ustawowy obowiązek uzyskania zezwolenia na taryfy za świadczenie usług w zakresie telefonii głosowej dla użytkowników końcowych przez przedsiębiorstwo zajmujące do tej pory pozycję dominującą na tym rynku, a także stwierdzający ten obowiązek akt administracyjny?

W przypadku udzielenia na pierwsze pytanie odpowiedzi przeczącej:

2) Czy prawo wspólnotowe sprzeciwia się takiemu dalszemu utrzymywaniu w mocy?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

18 W pierwszym pytaniu sąd odsyłający zmierza do ustalenia, czy art. 27 dyrektywy ramowej i art. 16 dyrektywy o usłudze powszechnej mają na celu

tymczasowe utrzymanie w mocy przewidzianego w uprzednio obowiązującym prawie wewnętrznym ustawowego obowiązku uzyskania zezwolenia w zakresie dotyczącym określonych taryf telefonicznych stosowanych przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą na danym rynku oraz odpowiedniego, stwierdzającego aktu administracyjnego.

19 Jest bezsporne, że organ regulacyjny nie przyjął jakiejkolwiek decyzji na podstawie art. 16 dyrektywy ramowej, ponieważ analiza odnośnego rynku usług telefonii głosowej nie była zamknięta w czasie, w którym miało miejsce postępowanie przed sądem odsyłającym.

W przedmiocie wykładni art. 27 dyrektywy ramowej i art. 16 dyrektywy o usłudze powszechnej

20 W zakresie dotyczącym wykładni literalnej art. 27 dyrektywy ramowej, należy wskazać, że mają zostać utrzymane w mocy „wszelkie wymogi" wynikające z przepisów państw członkowskich i o których mowa w art. 7 dyrektywy o dostępie oraz w art. 16 dyrektywy o usłudze powszechnej. Wskazany art. 7 dotyczy obowiązków związanych z dostępem i wzajemnymi połączeniami, nałożonymi na przedsiębiorstwa udostępniające sieci lub usługi łączności publicznych i stosowanymi jeszcze przed wejściem w życie dyrektywy ramowej. Artykuł 16 ust. 1 lit. a) dyrektywy o usłudze powszechnej przewiduje utrzymanie w mocy wszelkich zobowiązań odnoszących się do taryf detalicznych na zapewnienie dostępu do publicznej sieci telefonicznej i na korzystanie z niej.

21 Wynika z tego, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 30 opinii, że wszelkie, ujęte w ten sposób obowiązki nałożone na mocy wcześniejszych uregulowań państw członkowskich w ramach prawnych dyrektywy ramowej, dyrektywy o dostępie, dyrektywy o usłudze powszechnej i dyrektywy 2002/20/WE Parlamentu Europejskiego

i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie zezwoleń na udostępnienie sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa o zezwoleniach) (zwanymi dalej nowymi ramami regulacyjnymi) powinny zostać tymczasowo utrzymane w mocy, niezależnie od ich charakteru.

22 Okoliczność, że decyzja w sprawie zakończenia tej sytuacji tymczasowej, wynikająca z przeprowadzonej analizy rynku, o której mowa w art. 16 dyrektywy ramowej, leży w gestii organu regulacyjnego nie wpływa na tę wykładnię, ponieważ organ ten wykonuje jedynie obowiązki nałożone na mocy obowiązującego prawa wynikającego z nowych ram regulacyjnych. Te nowe ramy regulacyjne określają bowiem obowiązki, które należy zmienić, utrzymać w mocy lub uchylić.

23 Wykładnia ta jest również zgodna z genezą i systematyką nowych ram regulacyjnych.

24 Co się tyczy genezy nowych ram regulacyjnych, jest bezsporne, że w projekcie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych ram regulacyjnych dla sieci i usług łączności elektronicznej z dnia 12 lipca 2000 r. [Com (2000) 393 final], nie zostały określone w sposób wyraźny jakiekolwiek przepisy przejściowe.

25 W pkt 4.4 opinii Komitetu Społeczno-Ekonomicznego w sprawie „projektu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych ram regulacyjnych dla sieci i usług łączności" z dnia 24 stycznia 2001 r. (Dz.U. C 123, str. 56) wskazano na konieczność wyraźnego wyjaśnienia, że obecnie obowiązujące przepisy mają mieć zastosowanie jedynie do czasu przeprowadzenia pierwszej analizy rynku dokonanej zgodnie z nową dyrektywą.

26 Do propozycji tej wrócono we wspólnym stanowisku (WE) nr 38/2001 uchwalonym przez Radę w dniu 17 września 2001 r. w sprawie przyjęcia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych ram regulacyjnych dla sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa ramowa) (Dz.U. C 337, str. 34), z czego wynika, że Rada zamierzała zadbać o zapewnienie jasności prawa i o uwzględnienie różnorodności sytuacji krajowych.

27 Z powyższego wynika w sposób oczywisty, że prawodawca wspólnotowy nie zamierzał zawężać kategorii obowiązków przewidzianych w art. 27 akapicie pierwszym dyrektywy ramowej.

28 Co się tyczy systematyki nowych ram regulacyjnych, należy po pierwsze stwierdzić, że obowiązki nałożone na przedsiębiorstwa zajmujące pozycję dominującą na danym rynku były we wcześniejszych ramach regulacyjnych określone w samych tekstach przepisów, natomiast w nowych ramach regulacyjnych właściwe do określania odnośnego rynku i do stosowania w tym zakresie instrumentów regulacyjnych są krajowe organy regulacyjne. W związku z tym, organy te podejmują działania w ramach analizy rynku i wskazują przedsiębiorstwa na nim dominujące.

29 Po drugie, art. 7 dyrektywy o dostępie wymienia wśród obowiązków będących w mocy przed wejściem w życie tej dyrektywy, i które mają zostać utrzymane przez państwa członkowskie, z jednej strony, art. 4 dyrektywy 97/33, który nakłada obowiązki bezpośrednio na operatorów oraz, z drugiej strony, art. 6–8, 11, 12 i 14 tej dyrektywy, art. 16 dyrektywy 98/10 oraz art. 7 i 8 dyrektywy 92/44, które delegują na państwa członkowskie wykonanie wskazanych przepisów, dokonywane przez organy państwowe lub krajowe organy regulacyjne.

30 Po trzecie, należy podkreślić, że zgodnie z dwudziestym siódmym motywem dyrektywy konieczne jest dalsze stosowanie obowiązujących przepisów odnoszących się do usług dzierżawy linii zawartych w ustawodawstwie Wspólnoty dotyczącym telekomunikacji, a w szczególności w dyrektywie 92/44/EWG, do chwili gdy krajowe organy regulacyjne stwierdzą, że takie przepisy nie są już konieczne, ponieważ na terytorium krajowym rozwinął się wystarczająco konkurencyjny rynek.

31 Wskazany cel utrzymania w mocy został w sposób wyraźny zrealizowany w załączniku VII dyrektywy o usłudze powszechnej, dotyczącym warunków minimalnego zestawu linii dzierżawionych określonych w art. 18 tej dyrektywy, oraz w art. 16 ust. 1 lit. c) tej dyrektywy, który przewiduje utrzymanie w mocy obowiązków dotyczących linii dzierżawionych przewidzianych w art. 3, 4, 7 i 10 dyrektywy 92/44, na mocy których obowiązki są przekazane państwom członkowskim, oraz w art. 6 i 8 dyrektywy 92/44, których regulacyjny charakter nie podlega wątpliwości.

32 Ponadto art. 16 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy o usłudze powszechnej przewiduje utrzymanie w mocy obowiązków związanych z taryfami detalicznymi wskazanymi w art. 17 dyrektywy 98/10 oraz z wyborem lub wstępnym wyborem operatorów zgodnie z dyrektywą 97/33.

33 Z powyższego wynika, że obowiązki wskazane powyżej dotyczą zarówno aktów indywidualnych, jak i środków regulacyjnych stosowanych przez organ, którego ustanowienie jest zależne od ustroju konstytucyjnego właściwego dla każdego państwa członkowskiego.

34 Wskazaną wykładnię potwierdza analiza celów omawianych przepisów.

35 Zgodnie z dwunastym motywem i art. 7 dyrektywy o dostępie istnieje konieczność uniknięcia jakichkolwiek luk prawnych pomiędzy wcześniejszymi i nowymi ramami regulacyjnymi. W tym celu przewidziano utrzymanie w mocy wszystkich istniejących obowiązków, niezależnie od ich podstawy.

36 W związku z tym, dokonując wyraźnego odesłania do art. 7 dyrektywy o dostępie i do art. 16 dyrektywy o usłudze powszechnej, art. 27 dyrektywy ramowej w sposób konieczny zmierza do tego samego celu, a mianowicie do zapewnienia ciągłości pomiędzy wcześniejszymi i nowymi ramami regulacyjnymi bez względu na charakter i podstawy obowiązków nałożonych na operatorów.

W przedmiocie art. 25 ust. 1 TKG 1996

37 Zgodnie z art. 25 ust. 1 TKG 1996 taryfy za świadczenie usług telefonii głosowej stosowane wobec konsumentów przez przedsiębiorstwa zajmujące na danym rynku pozycję dominującą podlegają obowiązkowi uzyskania wcześniejszego zezwolenia, wedle kryteriów wskazanych w art. 24 i art. 27–31 tej ustawy.

38 Artykuł 17 dyrektywy 98/10, w sposób wyraźny utrzymany w mocy na podstawie — wskazanego w art. 27 dyrektywy ramowej — art. 16 ust. 1 lit. a) dyrektywy o usłudze powszechnej, określa w ust. 1 rolę krajowych organów regulacyjnych oraz obowiązek uprawnionych z licencji, korzystających z pozycji dominującej na rynku do zastosowania się do przepisów zawartych w tym artykule. Artykuł 17 ust. 2 stanowi, że taryfy za korzystanie z sieci i usług stacjonarnej telefonii publicznej powinny opierać się na podstawowych zasadach określania cen w zależności od kosztów.

39 Zgodnie z art. 24 TKG 1996 taryfy powinny być określone w zależności od kosztów efektywnego udostępniania usług i powinny odpowiadać wymogom wskazanym w ust. 2 tego artykułu, który przewiduje w szczególności, że taryfy nie mogą zawierać dodatkowych opłat nałożonych jedynie w związku z tym, że przedsiębiorstwo zajmuje na danym rynku usług telekomunikacyjnych pozycję dominującą.

40 Z powyższego wynika, że przepis taki jak art. 25 TKG 1996, który zawiera ogólny obowiązek uzyskania zezwolenia i równocześnie odsyła do zasady określania cen w zależności od kosztów ustanowionej w przepisie takim jak art. 24 tej ustawy, może zostać uznany za przepis wykonujący art. 17 dyrektywy 98/10.

41 W związku z tym, obowiązek taki, jaki został przewidziany w art. 25 TKG 1996 stanowi obowiązek w rozumieniu art. 16 ust. 1 lit. a) dyrektywy o usłudze powszechnej i w konsekwencji powinien zostać tymczasowo utrzymany w mocy.

42 Prawdą jest, że Deutsche Telekom podnosi, że krajowy organ regulacyjny mógłby również, nie dokonując analizy rynku, opóźnić wykonanie nowych przepisów wspólnotowych. W takiej sytuacji jednak, do władz krajowych, lub w danym przypadku do właściwych sądów należałoby podjęcie w konsekwencji odpowiednich czynności, a Komisja powinna wówczas skorzystać ze swych uprawnień w celu zapewnienia pełnego zastosowania prawa wspólnotowego.

43 Mając na uwadze powyższe rozważania, na pierwsze pytanie należy odpowiedzieć, że art. 27 akapit pierwszy dyrektywy ramowej i art. 16 ust. 1 lit. a) dyrektywy o usłudze powszechnej powinny być interpretowane w ten sposób, iż należy tymczasowo

utrzymać w mocy ustawowy obowiązek uzyskania zezwolenia na taryfy za świadczenie usług w zakresie telefonii głosowej dla użytkowników końcowych przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą na tym rynku, taki jak obowiązek przewidziany w art. 25 TKG 1996, wynikający z prawa krajowego obowiązującego przed ustanowieniem nowych ram regulacyjnych, a także stwierdzające ten obowiązek akty administracyjne.

44 Ze względu na odpowiedź udzieloną na pierwsze pytanie udzielenie odpowiedzi na drugie pytanie nie jest konieczne.

W przedmiocie kosztów

45 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 27 akapit pierwszy dyrektywy 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa ramowa) i art. 16 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności

elektronicznej praw użytkowników (dyrektywa o usłudze powszechnej) powinny być interpretowane w ten sposób, iż należy tymczasowo utrzymać w mocy ustawowy obowiązek uzyskania zezwolenia na taryfy za świadczenie usług w zakresie telefonii głosowej dla użytkowników końcowych przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą na tym rynku, taki jak obowiązek przewidziany w art. 25 ustawy o telekomunikacji (Telekommunikationsgesetz) z dnia 25 lipca 1996 r., wynikający z prawa krajowego obowiązującego przed ustanowieniem nowych ram regulacyjnych, a także stwierdzające ten obowiązek akty administracyjne.

Podpisy